

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі
20 __ ЖЫЛҒЫ «__» _____
№ _____

010000, Астана, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

06.03.2024 ж. жарияланды

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрдің
орынбасары
Т. Б. Дүйсеноваға

Депутаттық сауал

Құрметті Тамара Босымбекқызы!

Соңғы кездері, білім саласында миллиардтаған теңгені құрайтын қаржы жымқырудың көптеген фактілері туралы хабардар болдық.

Ең ауыры, бұл қаражаттарды жымқырушылар қатардағы бухгалтер-есепшілер.

ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агентігінің мәліметі бойынша осы саладағы жосықсыз есепшілер қолданатын заңсыз схемалар жалақы қорынан ақша жымқыру фактілері болып табылады:

Оның ішінде,

- Заңсыздыққа жол беріп, өз жалақысынан әлдеқайда жоғары жалақы тағайындалады.
- ресми тіркелмеген адамдарға жалақы аударылып келді;
- Қызметкер пен оның карточкасы біріздендірілмеген. Яғни Пәленшеев жұмыс жасайды, ал жалақысы Түгеншеевке аударылады;
- Бір қызметкерге заңсыз әрі бірнеше қаржы аударылуы;
- Сондай-ақ, туыстары мен достарына ақша аударған.

Жоғарыда аталған фактілердің орын алуы:

Бірінші. Жүйелі бақылаудың болмауынан, әлі де орталықтан, ауданға, ауданнан ауылға дейінгі жүйелі байланыс орын алмай тұр.

Екінші. Кедергісіз ұрлықтардың орын алуына қазіргі еңбекақыны есептеу және төлеу жүйесі де ықпал етті. Жергілікті қаржылық есепте ашықтық жоқ. Бұл «өлі жандарды» жұмыста ұстауға ғана емес, сонымен қатар «виртуалды» жұмысшыларды жұмысқа алуға мүмкіндік берді.

Нәтижесінде, Алматы, Түркістан облыстары, Талдықорған және Қызылорда қалаларының есепшілері сотталды.

Мысалы:

- Алматыда 46 миллион теңгені ұрлаған мектеп есепшісі 7 жылға сотталды;

- Түркістан облысы Жетісай аудандық білім бөлімінің бір топ есепшілері 3 жыл ішінде аса ірі көлемде – жарты миллиард теңгеден астам бюджет қаражатын ұрлаған;

- Талдықорған қалалық білім бөлімінің бас есепшісі мемлекетке 4 миллиард теңге залал келтірген;

- Түркістан облысы Мақтаарал аудандық білім бөлімінде есепшілер 1,2 млрд. теңгенің, сол облыстағы Бәйдібек ауданында 600 миллион теңгенің мүлкін заңсыз иемденген;

- Қызылорда облысы Жаңақорған ауданында білім саласының 26 қызметкері ұрлық жасағаны үшін сотталды. Бір миллиард теңгенің ұрлығы бойынша аудандық білім бөлімінің басшысы, осы бөлімнің бас есепшісі және 24 мектептің есепшілері жаза арқалады.

Кейбір азаматтар қылмыстарының әшкереленуіне байланысты өздеріне қол жұмсау, **суицид фактілері көбейіп жатқан жағдайлар орын алуда.**

Бұл өкінішке қарай, «қылмыстық марафонды» әшкерелеудің бастамасы ғана.

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің мәліметі бойынша **білім беру саласы көп жылдар бойы нағыз сыбайлас жемқорлықтың ордасына айналды.**

Тіпті, жүйеде жұмыс істейтіндер де, оны тексеретіндер де пара алды. Жақында ғана Түркістан облысы бойынша тексеру комиссиясының бас инспекторының 26 миллион теңгені заңсыз алғандығы да анықталды.

Білім саласындағы бақылау комитетінің Оқу-ағарту министрлігі құрылымында орналасуына байланысты салалық бақылаудың сапасы төмендеп отыр.

Сонымен қатар, бұл жағдай тек «ақшаға» қатысты емес екенін атап өткім келеді. Қазақстанның болашағы үшін білім беру саласы – әлеуметтік-экономикалық дамудың стратегиялық саласы. Біздің балаларымыздың білім сапасы саладағы жағдайдан зардап шегуде және бұл шығынды монетизациялау мүмкін емес.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде шұғыл түрде:

Білім беру ұйымдарындағы бухгалтерлік есептің бизнес-процестерін, яғни жүйесін қайта қарастыру. Керек болған жағдайда бақылауды тиімділігін күшейту үшін қайта аудандық, қалалық әкімдіктерге тікелей басқаруына, сол үшін бюджеттік кодекске басқа заңнамаларға сәйкестендіру.

**Депутат,
«АМАНАТ» партиясы
фракциясының мүшелері**

**Б. Нажметдинұлы
А. Рау
Қ. Балабиев
М. Ергешбаев
Ә. Жұбанов
Д. Исабеков
М. Ескендіров
Ю. Кучинская
Р. Қожасбаев
Д. Мұқаев
А. Мысырәлімова
А. Назаров
Е. Саурықов
И. Смирнова
Е. Смышляева
Е. Стамбеков
Ұ. Сәдібеков
Ұ. Тұмашинов**

*Орын.: М. Мұса
Тел.: 74-64-53*

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі
20 __ ЖЫЛҒЫ «__» _____
№ _____

010000, Астана, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

Оғлашен 06.03.2024 г.

Заместителю Премьер-Министра
Республики Казахстан
Дуйсеновой Т.Б.

ДЕПУТАТСКИЙ ЗАПРОС

Уважаемая Тамара Босымбековна!

В последнее время общественности страны стали известны многочисленные факты хищения денежных средств в сфере образования, исчисляемые десятками миллиардов тенге.

Самое тяжелое, что хищением занимались рядовые бухгалтеры учреждений образования.

По информации Агентства по противодействию коррупции РК незаконные схемы, которыми пользовались недобросовестные бухгалтеры в указанной сфере, заключаются в том, что они похищали деньги из фонда оплаты труда, в том числе:

- работникам незаконно начислялась завышенная зарплата;
- зарплату переводили лицам, которые официально не числились в учреждениях образования;
- начисляли зарплату на карт-счет сотрудника, а в платежных документах указывали данные другого лица;
- дублировали переводы денежных средств на одно и то же лицо несколько раз;
- перечисляли деньги родственникам и близким.

Причинами и условиями для совершенных нарушений на наш взгляд являются:

Первое. Из-за отсутствия системного контроля по-прежнему отсутствует системная связь от центра до района, от района до села.

Второе. Беспрепятственным хищениям способствовала и действующая система начисления и выплаты заработной платы. Локальная, непрозрачная, неоцифрованная. Она позволяла не просто держать на работе «мертвые души», но и трудоустраивать «виртуальных» работников.

Как результат - осуждены бухгалтера в Алматы, Туркестанской области, Талдыкоргане, Кызылорде...

К примеру:

- в Алматы школьный бухгалтер осужден на 7 лет за хищение 46 млн.тенге;

- группа бухгалтеров отдела образования Жетысайского района Туркестанской области за 3 года осуществили хищение бюджетных средств в особо крупном размере – более полумиллиарда тенге;

- главный бухгалтер отдела образования города Талдыкорган нанесла ущерб государству в 4 миллиарда тенге;

- в отделе образования Мактааральского района Туркестанской области бухгалтеры незаконно присвоили имущество на 1,2 млрд тенге, а в Байдибекском районе этого же региона - на 600 миллионов тенге;

- сразу 26 сотрудников в сфере образования Жанакорганского района Кызылординской области осудили за хищение. По делу о хищении одного миллиарда тенге осудили главу отдела образования района, главного бухгалтера этого отдела и бухгалтеров 24 школ.

В связи с раскрытием преступлений некоторых граждан, **увеличивается количество фактов самоубийств, суицидов.**

И это, к сожалению, только начало разоблачения «криминального марафона».

По данным Агентства по противодействию коррупции РК **сфера образования на протяжении многих лет остается одной из самых коррумпированных.**

Взятки получают работающие в системе и те, кто ее проверяет. Недавно главный инспектор ревизионной комиссии Туркестанской области незаконно получил 26 миллионов тенге.

Качество отраслевого контроля снижается за счет того, что комитет контроля в сфере образования находится в структуре Министерства просвещения.

Вместе с тем, хотим подчеркнуть, что данная ситуация - это не только «про деньги». Сфера образования для будущего Казахстана является стратегической сферой социально-экономического развития. От ситуации в отрасли страдает качество образования наших детей и этот ущерб нельзя монетизировать.

На основании вышеизложенного, считаем необходимым в срочном порядке:

Пересмотреть систему, т.е. бизнес-процессы бухгалтерского учета в организациях среднего и дошкольного образования.

Для повышения эффективности контроля и управления передать финансирование на уровень районных, городских акиматов, с

внесением соответствующих поправок в проект Бюджетного кодекса и
иные нормативные акты.

**Депутаты,
члены фракции партии «Amanat»**

**Б. Нажметдинұлы
А. Рау
К. Балабиев
М. Ергешбаев
А. Жубанов
Д. Исабеков
М. Искандиров
Ю. Кучинская
Р. Кожасбаев
Д. Мукаев
А. Мусралимова
А. Назаров
Е. Саурыков
И. Смирнова
Е. Смышляева
Е. Стамбеков
У. Садибеков
Л. Тумашинов**

*Исп.: М. Мұса
Тел.: 74-64-53*